

2009. március 26., csütörtök

Fehér Könyv az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről

P6_TA(2009)0187

Az Európai Parlament 2009. március 26-i állásfoglalása az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről szóló Fehér Könyvről (2008/2154(INI))

(2010/C 117 E/27)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottságnak az EK antitröszt szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről szóló, 2008. április 2-i fehér könyvére (COM(2008)0165) (Fehér Könyv),
 - tekintettel „Az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről” című zöld könyvről szóló 2007. április 25-i európai parlamenti állásfoglalására ⁽¹⁾,
 - tekintettel a „Közösségi fogyasztóügyi politikai stratégia 2007–2013: - a fogyasztók pozíciójának erősítése, jólétük növelése, és hatékony védelmük” című, 2007. március 13-i bizottsági közleményre (COM(2007)0099),
 - tekintettel a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendeletre ⁽²⁾, a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendeletre ⁽³⁾ és a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 2004. január 20-i 139/2004/EK tanácsi rendeletre (az EK összefonódás-ellenőrzési rendelete) ⁽⁴⁾,
 - tekintettel a bírságok kartellügyekben való elengedéséről és csökkentéséről szóló bizottsági közleményre ⁽⁵⁾, valamint a 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendeletre ⁽⁶⁾,
 - tekintettel eljárási szabályzata 45. cikkére,
 - tekintettel a Gazdasági és Monetáris Bizottság jelentésére és a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság és a Jogi Bizottság véleményére (A6-0123/2009),
- A. mivel a versenypolitika növeli az Európa Unió teljesítőképességét, és mérvadó módon hozzájárul a lisszaboni stratégia céljainak eléréséhez,
- B. mivel az Európai Közösségek Bírósága úgy határozott, hogy magánszemélyek és vállalkozások a Szerződés 81. cikke teljes érvényesülésének biztosítása céljából kártérítési eljárást indíthatnak az EK versenyjogi szabályainak megsértéséért,
- C. mivel a kártérítési perek csak egy elemét képezik a hatékony magánjogi végrehajtási rendszernek, és mivel alternatív vitarendezési mechanizmusok, amelyek megfelelő körülmények között a kollektív jogorvoslati mechanizmusok hatékony alternatívájának számítanak, igazságos és gyors peren kívüli egyezséget kínálnak, ezért ösztönözni kell őket,

⁽¹⁾ HL C 74. E, 2008.3.20., 653. o.

⁽²⁾ HL L 1., 2003.1.4., 1. o.

⁽³⁾ HL L 123., 2004.4.27., 18. o.

⁽⁴⁾ HL L 24., 2004.1.29., 1. o.

⁽⁵⁾ HL C 298., 2006.12.8., 17. o.

⁽⁶⁾ HL L 171., 2008.7.1., 3. o.

2009. március 26., csütörtök

- D. mivel a Fehér Könyvben tárgyalt kérdések a károsultak minden típusára, az EK-Szerződés 81. és 82. cikkének mindennemű megsértésére, és minden gazdasági ágazatra vonatkoznak,
- E. mivel minden, az EK versenyjogi szabályai megsértése esetén alkalmazandó kollektív kártérítési mechanizmus bevezetésére vonatkozó javaslat esetén az egyes tagállamokban már alkalmazott alternatív védelmi formákat ki kell egészíteni, nem pedig felváltani (lásd a példát statuáló keresetek és úgynevezett „teszt ügyek”),
- F. mivel a polgári peres kártérítési eljárásoknak a károsult által elszenvedett kár teljes kiegyenlítésére kell irányulniuk, és mivel tiszteletben kell tartani a szerződésen kívüli károkozás azon elveit, amelyek egyrészt tiltják a jogalap nélküli gazdagodást és a többszörös kártalanítást, másrészt a megtorló jellegű kártérítések elkerülésére irányulnak,
- G. mivel a versenyjognak a Bizottság és a tagállamok versenyjogi hatóságai általi végrehajtása a közjog hatálya alá tartozik, és mivel a nemzeti bíróságokon viszonylag ritkán kezdeményeztek polgári peres kártérítési eljárást, noha egyes tagállamok intézkedéseket hoztak, illetve fognak hozni a kártérítési igények magánszemélyek általi érvényesítésének megkönnyítése érdekében az európai versenyjogi szabályok megsértése esetén,
- H. mivel a polgári peres kártérítési eljárásoknak ki kell egészíteniük és támogatniuk kell a hatósági versenyjog végrehajtását, azonban nem helyettesíthetik azt, és ezért a versenyjogi jogsérelmek hatékonyabb üldözése érdekében növelni kell a versenyjogi hatóságok személyi és pénzügyi kapacitáit,
- I. mivel akárhogy is zajlik le egy vitarendezés, alapvetően fontos, hogy megfelelő eljárások és biztosítékok szavatolják azt, hogy az összes fél tisztességes elbánásban részesül, és hogy ugyanakkor nem élnek vissza ezzel a rendszerrel, mint ahogy arra más jogrendszerekben, különösen az Egyesült Államokban sor került,
- J. mivel a Bizottságnak figyelembe kell vennie a szubszidiaritás és az arányosság alapelveit minden olyan javaslat esetén, amely nem tartozik a Közösség kizárólagos hatáskörébe,
1. üdvözli a Fehér Könyvet, és hangsúlyozza, hogy az EK versenyjogi szabályok, és különösen ezek hatékony végrehajtása megköveteli, hogy a versenyjogi jogsérelmek sértettjei kártérítési igényekkel léphessenek fel az őket ért kár kiegyenlítésére;
 2. megállapítja, hogy a Bizottság eddig nem fejtette ki, hogy milyen jogalapra fogja helyezni az általa javasolt intézkedéseket, és további megfontolást igényel meghatározni a jogalapot a nemzeti kártérítési és eljárásjogba való javasolt beavatkozásokra;
 3. úgy véli, hogy a közösségi versenyjogi jogsérelmek károsultjainak nyújtott jogorvoslat útjában álló számos olyan akadály, mint a tömeges károk, illetve a kis értékű károk, egyoldalú tájékoztatások és egyéb problémák a kártérítési eljárások során nem csak az EK versenyjog terén, hanem más olyan területeken is felléphetnek, mint például a termékfelelősség és más fogyasztóvédelemmel kapcsolatos eljárásokban;
 4. emlékeztet arra, hogy azokat a fogyasztókat és kisvállalkozásokat, akik/amelyek elszórt és viszonylag kis összegű kárt szenvedtek, gyakran a peres eljárással járó költségek, késedelmek, bizonytalanságok, kockázatok és járulékos terhek tántorítanak el a polgári peres eljárás megindításától; ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a kollektív jogorvoslat, amely lehetővé teszi az EK versenyjogi szabályok megsértése során károsult felek egyéni igényeinek összesítését, és növeli az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét, az elrettentés fontos eszköze; e tekintetben üdvözli a Bizottság azon javaslatát, miszerint létre kell hozni mechanizmusokat a kollektív jogorvoslati lehetőségek javítására, a túlzott mértékű preskedés kerülése mellett;

2009. március 26., csütörtök

5. utal arra, hogy a Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatósága 2008 végén két tanulmány eredményeit fogja közzétenni a tagállamokban rendelkezésre álló kollektív jogérvényesítési eszközökről és a tagállamok eltérő jogalkotási gyakorlataiból esetlegesen eredő belső piaci akadályokról; rámutat arra is, hogy a Bizottság zöld könyvet tett közzé a Közösség lehetséges intézkedési lehetőségeiről a fogyasztóvédelmi jog területén, és bejelentette egy másik politikai dokumentum közzétételét 2009-ben; hangsúlyozza, hogy a közösségi szintű intézkedések nem eredményezhetik a nemzeti eljárásjogi jogszabályok önkényes és szükségtelen feldarabolását, és ezért hangsúlyozza, hogy gondosan meg kell vizsgálni a kártérítési eljárások lefolytatásának megkönnyítése érdekében, hogy horizontális vagy integrált megközelítést szükséges-e választani, és ha igen, mennyiben; felszólítja a Bizottságot, hogy kezdje meg a lehetséges jogalapok vizsgálatát, és hogyan kell eljárni horizontális vagy integrált módon, de nem feltétlenül egyetlen horizontális eszközzel, illetve hogy egyelőre ne terjesszen elő kollektív jogorvoslati mechanizmust a sértettek számára az EK versenyjogi szabályok megsértései esetén anélkül, hogy a Parlament számára lehetővé tenné, hogy az együttdöntési eljárás során részt vegyen egy ilyen mechanizmus elfogadásában;

6. megállapítja, hogy az EK versenyjogi jogsértésekkel kapcsolatos kártérítési eljárásokat más szerződésen kívüli követelésekhez hasonlóan lehetőség szerint következetesen kellene kezelni; az a véleménye, hogy egy horizontális vagy integrált megközelítés kiterjedhet azon eljárási szabályokra, amelyek a jog különböző területein közösek a kollektív jogorvoslati mechanizmusokra nézve; hangsúlyozza, hogy ez a megközelítés nem hátráltathatja és nem akadályozhatja meg az EK versenyjog teljes körű végrehajtásához szükségesnek ítélt javaslatok és intézkedések kidolgozását; tudomásul veszi ugyanakkor a versenyjogi polgári jogorvoslat előrehaladottabb elemzését, valamint a versenyjogi hivatalok és az Európai Versenyhivatalok Hálózatának fejlett keretét, és hogy legalább egyes esetekre nézve ez indokolja a külön úton történő előrehaladást, figyelemmel arra, hogy egyes előirányzott intézkedéseket kiterjeszthetnek a versenyjoggal nem érintett jogágakra is; úgy véli, hogy az ilyen ágazati intézkedéseket már lehetne javasolni az EK versenyjogi jogsértés károsultjai által tapasztalt különös bonyodalmak és nehézségek kapcsán;

7. megállapítja, hogy az alperesek számára lehetőség szerint egyszeri és végleges megállapodást kell elérni a bizonytalanság és a túlzott gazdasági kihatás elkerülése érdekében, mert az kedvezőtlen hatást gyakorolhat a munkavállalókra, a beszállítókra, az alvállalkozókra és más vétkes felekre; kéri a tömeges kártérítési igények esetében egy olyan peren kívüli vitarendezési eljárás értékelését és lehetséges bevezetését, amely vagy a felek peres eljárást megelőző kezdeményezésére, vagy az ügyben eljáró bíróság elrendelő végzésére indul meg; úgy véli, hogy egy ilyen vitarendezési eljárás célja a vita bíróságon kívüli rendezése kell legyen egy olyan megállapodás elérése révén, amelyet a bíróság jóváhagy, és amely a vitarendezési eljárásban részt vett minden károsult nézve kötelező lehet; hangsúlyozza, hogy ez a eljárás nem vonhatja maga után sem az eljárás indokolatlan elhúzódását, sem a kártérítési igények méltánytalan rendezését; felszólítja a Bizottságot, hogy keresse a nagyobb biztonság elérésének lehetséges módjait, beleértve annak értékelését is, hogy minden további kárigénylő elviekben ne részesülhessen több előnyben, mint amit az ilyen vitarendezési eljárás eredménye biztosít;

8. úgy véli, hogy a közvetlen és közvetett vevőknek elszigetelt vagy származékos kártérítési igényük elbírálhatósága érdekében lehetőséget kell adni az egyéni, reprezentatív vagy csoportos keresetre, amelyet egy „próbaper” keretében is meg lehetne indítani, azonban az azonos tárgyban ugyanazon fél általi többszöri keresetindítás elkerülése érdekében egy ilyen keresettípus kiválasztása kizárja, hogy a fél ezzel párhuzamosan vagy ezt követően egy másik eljárásban részt vegyen; úgy véli, hogy amennyiben a különböző felek külön keresetet indítanak, kísérletet kell tenni ezek összevonására, vagy arra, hogy a pereket egymást követően bonyolítsák le;

9. úgy véli, hogy a tagállamokban a reprezentatív keresetek esetében a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 1998. május 19-i 98/27/EK európai parlament és tanács irányelv⁽¹⁾ 3. cikkének megfelelően általános keresetindítási jogot kell biztosítani az olyan állami szervezeteknek, mint az ombudsman, vagy olyan szakosított szervezeteknek, mint a fogyasztóvédelmi szervezetek és hogy az eseti felhatalmazás elsősorban olyan szervezetek tekintetében merül fel, amelyek vállalkozások kártérítési igényeit érvényesítik;

(1) HL L 166., 1998.6.11., 51. o.

2009. március 26., csütörtök

10. kéri, hogy csak egyértelműen körülhatárolt emberek csoportja számára legyen lehetséges a kollektív keresetekben való részvétel, és hogy ezen csoport tagjainak meghatározása a választható kollektív keresetek esetében, az előre kijelölt vagy ad hoc alapon engedélyezett feljogosított szervek által indított reprezentatív keresetek esetében történő meghatározásnak egy világosan meghatározott időtartamon belül kell megtörténnie szükségtelen késedelem nélkül, a későbbi dátumot meghatározó jelenlegi jogszabályok betartása mellett; hangsúlyozza, hogy csak a ténylegesen felmerült veszteségeket kell pótolni; megjegyzi, hogy a sikeres kereset esetén a kért kártérítést ki kell fizetni az azonosított személyi körnek vagy kijelölt képviselőjüknek, és hogy a feljogosított szervek részére csak azon költségeket szabad megtéríteni, amelyek náluk a jogérvényesítés során merültek fel, és sem közvetlenül, sem közvetve nem lehet kártérítés kedvezményezettje;

11. hangsúlyozza, hogy egy sikeres elszigetelt kereset esetén nincs kizárva az EK versenyjogi jogsértés azt követő hatósági üldözése; arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy a lehető leggyorsabban és leghatékonyabban adjanak kártérítést jogellenes magatartásuk áldozatainak, és ösztönzi a versenyhatóságokat, hogy a vállalkozásra kiszabandó bírság meghatározása során vegyék figyelembe az ilyen kártérítéseket, oly módon, hogy ez ne befolyásolja az áldozatnak az elszenvedett kár teljes megtérítésére vonatkozó jogát, és figyelemmel arra, hogy a bírságok visszatartásra irányuló célját fenn kell tartani; kifejezetten felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy építse bele ezen bírságolási elveket az 1/2003/EK rendeletbe, fejlessze tovább és határozza meg pontosabban őket az általános jogi elveknek való megfelelés érdekében;

12. úgy ítéli meg, hogy első lépésként az eljárást megelőzően fel kell mérni a kollektív kereset megalapozottságát, aminek egy előzetes szakaszt kell képeznie, és hangsúlyozza, hogy a kollektív jogorvoslat során pertársaságban pert indító fél nem kerülhet kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetbe az egyedül pereskedővel szemben; követeli, hogy a kollektív jogérvényesítő mechanizmusok keretében annak az alapelvnek kell érvényesülnie, miszerint annak a félnek kell a vádat bizonyítania, amelyik a keresetet megindítja, amennyiben a mindenkori nemzeti jog nem ír elő bizonyítási könnyítéseket;

13. arra hív fel, hogy a Bizottság a hatósági vizsgálatot követően legyen köteles teljes körű hozzáférést biztosítani az EK versenyjogi jogsértések sértettjeinek a kártérítési eljárás megindításához szükséges információkhoz, és hangsúlyozza, hogy az EK-Szerződés 255. cikke és az 1049/2001/EK rendelet meghatározza az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés jogát, amely intézmények csak a rendeletben és különösen annak 4. cikkében megállapított körülmények között utasíthatják el a hozzáférést; úgy véli ezért, hogy a Bizottságnak az 1049/2001/EK rendeletet ennek megfelelően kell értelmeznie, illetve ehhez módosítást javasolnia; hangsúlyozza, hogy amikor a hatóságok hozzáférést biztosítanak dokumentumokhoz, akkor különös figyelmet kell fordítani az alperes vagy harmadik személyek üzleti és vállalati titkainak védelmére;

14. azon a véleményen van, hogy a tagállami bíróságokat kötnie kell egy másik tagállam nemzeti versenyhatósága által hozott határozatnak, amennyiben az adott határozatot az Európai Versenyhivatalok Hálózatának (EVH) valamely tagja fogadta el a Szerződés 81. és 82. cikkének ugyanazon intézkedési okra történő alkalmazása során; megjegyzi, hogy a képzési és csereprogramoknak a határozatok konvergenciájához kell vezetniük annak érdekében, hogy a nemzeti versenyhatóságok határozatainak elfogadása váljon normává;

15. hangsúlyozza, hogy a kártérítési igény előfeltétele alapvetően a vétkes magatartás, és hogy ezért a EK versenyjogi jogsértést legalábbis hanyagságból kell elkövetni, kivéve, ha a nemzeti jog szerint a vétkességre nézve vélelem vagy megdönthető vélelem áll fenn az EK versenyjogi szabályok megsértése esetén, biztosítva a versenyjog következetes és koherens kikényszerítését;

16. üdvözli, hogy a kártalanítás a veszteségek kiegyenlítésére, valamint az elmaradt haszonra (a többletköltségekkel és kamatokkal együtt) irányul, és követeli ezen kárfogalom közösségi szinten történő rögzítését a kollektív jogorvoslati mechanizmusok vonatkozásában;

2009. március 26., csütörtök

17. üdvözlí a Bizottság kártérítés kiszámítására vonatkozó nem kötelező erejű orientációs keretre irányuló munkáját, amely haszonnal tartalmazhatja iránymutatást a számítások elvégzéséhez, és az alternatív vitarendezés lehetőség szerinti felhasználására szolgáló mechanizmusokra való alkalmazásához előírt információkra vonatkozóan;

18. megjegyzi, hogy érdemes kidolgozni az áthárítás közösségi szintű közös megközelítését, és jóváhagyja a kárátthárítás kifogásának elfogadhatóságát; hogy a kifogást alapvetően annak kell bizonyítania, aki azt előadja, aminek során a bíróságok eseti igazságszolgáltatás érdekében a kauzalitással és a beszámítható-képességgel kapcsolatos bevált nemzeti szabályokra támaszkodhatnak; javasolja, hogy iránymutatásokat kell javasolni arra nézve, hogy a közvetett fogyasztók, különösen az utolsó közvetett fogyasztók milyen mértékben hivatkozhatnak arra a megdönthető vélelemre, mely szerint a jogsérelmet árnyékolás következményeit teljes egészében a közvetett fogyasztókra hárították;

19. üdvözlí, hogy az elévülési határidőnek a tartós vagy folyamatosan megvalósított versenyjogi jogséreltek esetén a jogsérelt megszüntetésétől vagy a jogsérelmről ésszerű módon elvárható tudomásszerzéstől kell kezdődnie, attól függően, hogy melyik a későbbi időpont; hangsúlyozza, hogy az elévülési előírások a jogbiztonságot is szolgálják, és ezért ötéves abszolút elévülési határidőt kell megszabni abban az esetben, ha nem indítanak köz- vagy magánkeresetet; üdvözlí továbbá, hogy az elévülési határidő időtartama az egyéni kártérítési eljárások esetében a mindenkori tagállam joga szerint kell, hogy kialakuljon, és követeli, hogy ez a származékos kártérítési eljárásoknál is érvényesüljön; megjegyzi, hogy ez nem érinti az elévülési idő felfüggesztésével vagy megszakításával kapcsolatos tagállami jogszabályokat;

20. üdvözlí, hogy a tagállamoknak kell dönteniük saját költségviselési szabályaikról; úgy véli, hogy a tagállamoknak kell értékelniük, hogy biztosítják-e, hogy a peres eljárások során a felperes és az alperes közötti erőforrásbeli egyenlőtlenség ne tartson vissza senkit a jól megalapozott kártérítési keresetek megindításától és megjegyzi, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést is ki kell egyensúlyozni például a komolytalan, bosszúságot okozó vagy „zsaroló” keresetek formájában jelentkező visszaélés megakadályozására irányuló, határozott intézkedések révén;

21. utal arra, hogy a koronatanú program főként a kartellek felderítéséhez járul hozzá, és a polgári peres úton történő jogérvényesítést ezzel csak elősegíti, követeli továbbá a kritériumok kidolgozását a koronatanú program vonzerejének fenntartása érdekében; hangsúlyozza, hogy a koronatanú program fontossága ellenére a koronatanúnak a polgári jogi egyetemleges felelősség alóli teljes felmentését a rendszerrel ellentétes és az EK versenyjogi jogséreltek egyes áldozatait megkárosító jellege miatt határozottan elutasítják;

22. felhívja a Bizottságot, hogy annak érdekében, hogy ne aláassa, hanem könnyítse meg a sértettek kártérítési keresetindításhoz fűződő jogát, prioritásként kerülje el a kartell és versenyjogi eljárások megszüntetését, és egyértelmű határozattal megfelelően zárja le mindegyiket, amely jelentőséggel bír;

23. kiemelten utal arra, hogy a Parlamentet az együttdöntési eljárás keretében a kollektív jogorvoslat területén minden jogalkotási tervezet során be kell vonni;

24. arra hív fel, hogy a jogalkotási javaslatokat független költség-haszon elemzés előzze meg;

25. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, illetve közösségi szinten a szociális partnereknek.